

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2532-2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของ ภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน ในมุมมองของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ ตลอดจนกระบวนการ ในการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพทางอาชีพสื่อสารมวลชน ของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ที่พบ ในการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยกรอบแนวความคิดในการศึกษาที่สำคัญ คือ แนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างความเป็นจริงทางสังคม แนวความคิดเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางอาชีพ แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกอาชีพ แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกอาชีพสื่อสารมวลชน และ แนวความคิดเกี่ยวกับอาชีพสื่อสารมวลชน สำหรับแหล่งข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพสื่อสารมวลชนอย่างชัดเจน โดยคัดเลือกจากการใช้แบบสอบถาม จากนั้นจึงทำการ สัมภาษณ์แบบลึก (Indepth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้คัดเลือกมาแล้วเกี่ยวกับลักษณะ ของภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน ตลอดจนกระบวนการในการสร้างภาพความเป็นจริง เหล่านั้น

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ที่ผ่านมา สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ลักษณะของภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน ในมุมมองของนิสิตคณะ นิเทศศาสตร์ คือภาพความเป็นจริงว่าอาชีพสื่อสารมวลชน มีลักษณะเป็นอาชีพที่มีความอิสระใน

การทำงาน เป็นอาชีพที่ทำหายความสามารถ เป็นอาชีพที่มีลักษณะงานที่สนุก ซึ่งภาพความเป็นจริงเหล่านี้เกิดจากการที่นิสิตใช้เกณฑ์ของบุคลิกภาพ ความถนัดและความสนใจเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

นอกจากนี้ ภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน ยังมีลักษณะเป็นอาชีพที่สามารถทำประโยชน์แก่สังคม เป็นอาชีพของคนที่เก่ง และมีความสามารถมาก ซึ่งเป็นภาพความเป็นจริงที่นิสิตใช้เกณฑ์ความต้องการทางจิตวิทยาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกอาชีพสื่อสารมวลชน และสำหรับภาพความเป็นจริงที่ว่า อาชีพสื่อสารมวลชนเป็นอาชีพที่มีรายได้และค่าตอบแทนสูงนั้น ก็เนื่องจากการที่นิสิตใช้เกณฑ์ความต้องการทางกายภาพเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ

และยังพบอีกว่า ลักษณะของการเป็นอาชีพที่มีโอกาสกว้างขวางในการทำงาน เป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมมาก เป็นภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนที่เกิดจากการอิทธิพลแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากสภาพสังคมในปัจจุบัน

2. ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นิสิตได้รับหลังจากที่ได้เข้ามาศึกษาในคณะนิเทศศาสตร์ จนเกิดการสะสมเป็น "คลังแห่งความรู้" ของภาพอาชีพสื่อสารมวลชน ประกอบกับปัจจัยการเลือกอาชีพที่เกิดขึ้นจากช่วงอายุที่เปลี่ยนแปลงไปของตัวนิสิตเอง จึงทำให้ภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นซึ่งส่วนใหญ่ ก็ยังคงเป็นภาพความเป็นจริงในลักษณะเดิมอยู่ เพียงแต่มีรายละเอียดที่แตกต่างไปจากภาพความเป็นจริงในลักษณะเดิมอยู่บ้าง คือจะเป็นภาพที่มีความชัดเจน และลึกซึ้ง ตลอดจนสามารถมองเห็นในลักษณะของรูปธรรมได้มากขึ้น นอกจากนี้ ลักษณะของภาพการเป็นอาชีพของคนเก่งและมีความสามารถมาก ตลอดจนภาพของการเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมมาก กลับขาดความชัดเจนลงไปอย่างมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ได้เข้ามาศึกษาในคณะนิเทศศาสตร์ คือการสนองตอบความต้องการในการตัดสินใจเลือกอาชีพนี้ได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากการตระหนักรู้ในภาพความเป็นจริงทางอาชีพที่เพิ่มมากขึ้นด้วย และยังอีกพบว่านิสิตจะมีภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับลักษณะของการทำงานที่ชัดเจนขึ้น อีกด้วย

3. ภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนในลักษณะต่าง ๆ ดังที่ปรากฏออกมา นั้น เป็นภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเนื่องจากได้ผ่านกระบวนการสร้างภาพความเป็นจริง ซึ่งจากการ ศึกษา พบว่านิสิตคณะนิเทศศาสตร์ มีกระบวนการหลักในการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพ อยู่ 2 กระบวนการ คือ ภาพความเป็นจริงที่นิสิตรับรู้โดยผ่านประสบการณ์ทางอ้อม ซึ่งเกิด จากการที่นิสิตได้เรียนรู้โดยไม่รู้ตัว ผ่านทางตัวกลางต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ บิดามารดา ญาติพี่น้อง อาจารย์แนะแนว รุ่นพี่คณะนิเทศศาสตร์ การศึกษาในคณะนิเทศศาสตร์ เนื้อหาของสื่อมวลชน ตลอดจนจนแนวความคิดและภาพของการทำงานของคุณคณานิเทศศาสตร์

สำหรับ ภาพความเป็นจริงที่นิสิตรับรู้จากประสบการณ์โดยตรงของตนเอง ซึ่งเกิด จากการที่นิสิตได้เข้าไปสัมผัสกับการทำงานจริง โดยผ่านทาง การฝึกงานตามหลักสูตรของการศึกษา การฝึกงานด้วยตนเอง ตลอดจนการทำงานจริง ซึ่งเป็นภาพความเป็นจริงที่นิสิตได้รับรู้ภายหลัง จากที่ได้เข้ามาศึกษาในคณะนิเทศศาสตร์แล้ว และเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดความรู้สึก ในลักษณะของภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

และยังพบอีกว่า กระบวนการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนนั้นยังเป็น กระบวนการที่เกิดจากการกระบวนการทางความคิดของนิสิตเอง ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่ได้รับรู้ภาพ ความเป็นจริงที่ได้รับจากประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการที่ผู้วิจัยเป็นนิสิตเก่าที่เคยศึกษาอยู่ในคณะนิเทศศาสตร์ มาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาอยู่พอสมควร ดังนั้น ในขั้นตอน ของการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้รับความสะดวกและความร่วมมือในการติดตามหาตัวผู้ให้ ข้อมูลสำคัญเป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเหล่านั้นมีฐานะเป็นรุ่นน้องของ ผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยจึงสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วน และสะดวกราบรื่นโดยตลอด

ข้อเสนอแนะ

1. ด้วยเหตุที่กระบวนการคัดเลือกผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพสื่อสารมวลชนที่ชัดเจนที่สุดในปัจจุบันนี้ มีอยู่เพียงวิธีเดียว คือต้องผ่านกระบวนการในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้เพียงวิชาบังคับพื้นฐานเท่านั้น ในการคัดเลือก ประกอบกับการที่คณะนิเทศศาสตร์ในปัจจุบันติดอันดับคณะยอดนิยม ที่มีผู้ให้ความสนใจมากที่สุดในการสอบคัดเลือก ดังนั้น ผู้ที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกเข้ามาศึกษาในวิชาชีพสื่อสารมวลชน จึงมักเป็นผู้ที่มีความเป็นเลิศในวิชาพื้นฐานทั่วไปที่จำเป็นต้องใช้ในการสอบคัดเลือกเท่านั้น ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในวิชาชีพสื่อสารมวลชน จึงควรจะได้มีวิธีการพิจารณาที่เหมาะสมให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะงานสื่อสารมวลชนเป็นงานที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ผู้ที่จะเข้ามาศึกษาในวิชาชีพสื่อสารมวลชน เพื่อที่จะออกไปประกอบอาชีพทางด้านสื่อสารมวลชน จึงควรเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมกับการที่จะเป็นผู้ทำการสื่อสารมวลชนที่มีคุณภาพต่อไป

2. สถาบันทางสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา ควรจะมีบทบาทในการสร้างสภาพความเป็นจริงทางอาชีพต่าง ๆ ให้แก่นิสิตให้มีความชัดเจนมากกว่านี้ โดยการให้คำปรึกษา อธิบาย แนวทางการประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ถูกต้อง และเหมาะสม โดยให้นิสิตได้พิจารณาถึงความสามารถ ความถนัดและความต้องการในการออกไปประกอบอาชีพด้วยตัวของนิสิตเอง แทนการเลือกตามค่านิยมของสังคม ตลอดจนค่านิยมของคณะและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อที่นิสิตจะได้มีอิสระในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของตัวเอง อันจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านอาชีพที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

3. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึง กระบวนการในการสร้างสภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน โดยเน้นที่ตัวผู้รับสาร คือ นิสิตนิเทศศาสตร์เป็นหลักเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ในการศึกษาทำความเข้าใจถึงกระบวนการในการสร้างสภาพความเป็นจริงนี้ มีปัจจัยองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณามากมาย ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของสถาบันทางสังคมในฐานะที่เป็น

ผู้ส่งสาร ตลอดจนการวิเคราะห์ถึงรูปแบบและเนื้อหาในฐานะตัวสาร จึงควรที่จะมีการศึกษาเพิ่มเติมในอีก 2 แนวทาง ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงกระบวนการในการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

จากการศึกษาเรื่อง "การสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน" ของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2532-2535" แล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ยังมีประเด็นที่น่าสนใจที่สมควรจะนำมาศึกษาอยู่อีกหลายประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาถึงการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน ของนักศึกษาวิชาชีพสื่อสารมวลชน ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ ว่ามีการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชนอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เนื่องจากการที่นักศึกษาเหล่านั้น เป็นผู้ที่มีลักษณะบางประการที่แตกต่างไปจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

2. ศึกษาเปรียบเทียบการสร้างภาพความเป็นจริงทางอาชีพสื่อสารมวลชน ของผู้ทำงานอยู่ในวงการสื่อสารมวลชน ว่ามีลักษณะของภาพความเป็นจริงทางอาชีพเหมือนกันหรือแตกต่างกับภาพความเป็นจริงของผู้ที่กำลังศึกษาวิชาชีพสื่อสารมวลชนอย่างไรบ้าง